

Sosyalleşmeye Engel Bir Araç Olarak Televizyon

Mustafa TATAR
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
mtatar68@hotmail.com.
ORCID ID:0000-0001-5638-6393

Araştırma Makalesi

DOI: 10.31592/aeusbed.1239116

Geliş Tarihi: 19.01.2023

Revize Tarihi: 31.03.2024

Kabul Tarihi: 31.03.2024

Atıf Bilgisi

Tatar, M. (2024). Sosyalleşmeye engel bir araç olarak televizyon. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 244-254.

ÖZ

Televizyonun hayatımıza girmesinden bu yana uzun yıllar geçti. Televizyonlu bir dünyaya doğanlar bilmeseler de televizyon öncesi çağlarda sokaklar cıvılcıydı. Çocuklar sakağa çıkar hiç sıkılmadan saatlerce oyun oynarlardı ve zamanlarının önemli bir kısmını sokakta geçirirlerdi. Komşular birbirlerini sık sık ziyaret ederlerdi. Birisi konuşurken herkes gözünün içine bakar başka bir şeyle meşgul olmak ayıp karşılanırdı. Televizyonla birlikte tüm alışkanlıklarımız değişti. Önce çocuklar evlerine çekildiler daha sonra yetişkinler. Çocuk seslerinin kaybolduğu sokaklar tenhalaştı. Komşular birbirlerini ziyaret etmez oldular. Ziyaret etseler bile muhabbetin tadı kalmadı. Çünkü insanlar bir araya geldiklerinde birbirleriyle konuşmak yerine sürekli açık olan televizyonla meşgul olmayı tercih ettiler. İnsanların gözlerinin televizyonda olduğu bir ortamda konuşan kişi de konuştuklarından keyif alamaz oldu. Fakat televizyonun yaygınlaşması en çok çocuklara zarar verdi. Çocuklar çeşitli oyunlar oynamak, kendi aralarında ve büyüklerle konuşmak yerine televizyonun karşısına geçip saatlerini harcadılar. Yetişkinler, çocukların zamanlarının önemli bir bölümünü televizyon karşısında geçirdikleri bu yeni duruma itiraz etmediler. Çünkü zamanlarını istedikleri gibi kullanabilecekleri bir alan doğmuştu. Fakat çocuklar televizyon izledikçe gerçek yaşamdan kopup sanal dünyanın içinde kayboldular. Belki çoğu kimse farkında değil ama televizyonun karşısında geçirilen süre onların insan olmayı öğrenmek için ihtiyaçları olan süreden çalınmaktadır. Bu makalede televizyonun insan olmayı öğrenme süreci olarak tanımlanabilecek olan sosyalleşmenin önünde nasıl bir engel teşkil ettiği üzerinde durulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Televizyon, sosyalleşme, bağımlılık.

Television as a Barrier to Socialization

ABSTRACT

Many years have passed since television came into our lives. Even if those born into a television world don't know it, the streets were lively in the pre-television era. The children would go out and play for hours without getting bored and spend most of their time on the street. Neighbors visited each other often. When someone was talking, everyone would look into his eyes and it would be considered disgraceful to be busy with something else. With television, all our habits have changed. First the children stepped back to their homes, then the adults. The streets, where the voices of children disappeared, became secluded. Neighbors no longer visit each other. Even if they visit, their conversations have no taste. Since, people preferred to be busy with the television that was always on, instead of talking to each other, when people got together. The person speaking in an environment where people's eyes are on the television also could not enjoy what he was talking about. But the spread of television hurt children the most. Instead of playing various games and talking among themselves and with adults, the children spent hours in front of the television. Adults did not object to this new situation, where children spend a significant part of their time in front of the television. Since, there was an area where they could use their time as they wished. However, they were disconnected from real life and lost in the virtual world, as the children watched television. Maybe most people are not aware of it, but the time spent in front of the television is stolen from the time they need to learn to be human. In this study, it is emphasized how television constitutes an obstacle to socialization, which can be defined as the process of learning to be human.

Keywords: Television, socialization, addiction.

Giriş

Fas'ın kırsal bir bölgesinde araştırma yapan Banerjee ve Duflo (2011; Akt. Ergül, Gökalp ve Cangöz, 2012), bu bölgede yaşayanların çoğu gibi, yılın yaklaşık yüz gününü çalışarak, geri kalanını da iş arayarak geçiren ve oldukça fakir bir adam olan Mbarbk'a "çok paran olsa ne yapardın?" sorusunu yönelttiler. Yeterince beslenemediği anlaşılan Mbarbk, "daha çok yiyecek alırdım, dedi.

Peki, daha çok paran olsa ne yapardın?” şeklinde yeni bir soru sordular. “Daha lezzetli yiyecekler alırdım, diye cevapladı. Evindeki televizyonu ve diğer yüksek teknoloji ürünlerini gördükçe, hem Mbarbk, hem de ailesi adına kendimizi sahiden kötü hissetmeye başlamıştık. Ailesinin yiyecek yemeği olmadığını bile bile ne diye bütün bu aletleri almıştı ki? Güldü, ‘iyi ama televizyon yemekten daha önemli!’ dedi.”

Araştırmacıların gözlemlerine göre, iş imkânlarının alabildiğine sınırlı olduğu bir coğrafyada yaşam mücadelesi veren Mbarbk ve komşuları, içerisinde suyun ve sıhhi tesisatın bulunmadığı evlerde yaşamakta; çocuklarının eğitimi için gereken parayı da bulamamaktadırlar. Fakat konu televizyona, parabolik antene, DVD oynatıcıya ve cep telefonuna geldiğinde işler değişmektedir. Çünkü evlerin hepsinde sayılan bu aygıtlardan birer tane vardır (Ergül, Gökalp ve Cangöz, 2012). Arnavutluk’ta yaşanan bir olay konunun geldiği dramatik boyutu göstermesi açısından oldukça düşündürücüdür. Haberlere yansıdığı kadarıyla “Arnavutluk’ta bir baba on iki yaşındaki oğlunu insan ticareti yapan bir örgüte satmış; aldığı parayla ekmek peynir değil televizyon almış.” (Kudat, 2007, s. 167).

Televizyonun temel ihtiyaçlar listesine girmesinden bu yana uzun yıllar geçti. Öyle ki günümüzde pek çok insan televizyonu yemek yemek, su içmek, nefes almak gibi asli bir ihtiyaç olarak kabul etmekte ve ekonomik durumu kötü de olsa, televizyon sahibi olmanın bir yolunu bulmaktadır. Televizyon sahibi olmanın sıradanlaştığı günümüzde bazı evlerde iki, bazı evlerde üç, bazı evlerde ise dört televizyon bulunmaktadır. Televizyonsuz bir dünyayı hayal bile edemeyen pek çok insan, o olmadığına adeta sudan çıkmış balığa dönmekte, ne yapacaklarını bilememektedir.

Bu makalede televizyonun çocuklar ve yetişkinler üzerindeki etkileri tartışılmaktadır.

Yöntem

Bu çalışmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi “araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar.” (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 187).

Araştırma Etiği

Bu çalışmada doküman incelemesi yapıldığı için etik kurul raporu alınmamıştır.

Televizyonun Etkileri

Pek çok çocuk, beşiğin parmaklıkları arasından izlemeye başladığı televizyonu, yaşlanıp gözleri katarakt oluncaya kadar izlemeye devam etmektedir (Şirin, 1998). Japonya’da yapılan araştırmalardan elde edilen bulgulara göre, televizyon 1980’lerden beri çocukların uyudukları odalara, beşiklerinden izleyebilecekleri şekilde yerleştirilmekte ve 4-5 aylık bebekler bile günde bir saatten fazla televizyon izlemektedir (Palmer, 2011). Tokyo’da yaşayan ve bebeği olan her on aileden yedisinin bebek odasında televizyon bulunmaktadır (Winn, 2011). 2005 yılında İngiltere’de beş ile on altı yaş arasındaki çocukları kapsayan bir araştırmada çocukların %80’inin; Amerika Birleşik Devletleri’nde, Kaiser aile vakfı tarafından 2003 yılında yürütülen bir araştırmada ise, altı yaş ve altındaki her dört çocuktan birinin yatak odasında televizyon olduğu ortaya çıktı. *İngiltere Bağımsız Televizyon Komisyonu*’nun 1998’de yayımladığı raporda “İngiltere’de, çocukların yüzde 46’sının, kendi özel yatak odalarında televizyon olduğu, çocukların sadece yüzde 43’ünün ailelerinin koruması altında, onlarla birlikte televizyon seyrettikleri ortaya konmuştur.” (RTÜK, 2005, s. 22). 2005 yılında yine İngiltere’de yapılan bir başka araştırma “2-12 yaş arası her üç çocuktan ikisinin kimsenin denetimi altında olmadan televizyon izlediğini göstermektedir.” Yapılan başka araştırmalar diğer gelişmiş ülkelerde de benzer sonuçlar ortaya çıkarmaktadır (Palmer, 2011, s. 291).

Çocukların aileleriyle birlikte, onların denetimi altında televizyon izlemeleri ile odalarında kendi başlarına izlemeleri arasında çok büyük bir fark vardır. Çocukların yalnız başlarına izlemeleri durumunda hem izleme süresi hem de içerikle ilgili ciddi *kural ihlalleri* yapmaları kaçınılmazdır.

Nitekim öğretmenler, çocukların televizyon izleme alışkanlıkları hakkında öyle şeyler anlatmaktadırlar ki insanın tüyleri diken diken olmaktadır (Palmer, 2011). Çocukların ebeveyn denetimi olmaksızın “saatlerce televizyon seyretmesine izin vermek ... pimi çekilmiş bir bombayla çocuğu aynı odada bırakmaktan farksızdır.” (Duygulu, 2013). Bu denetimsizlik, çocukların çok erken yaşlarda kendileri için zararlı olabilecek içeriklere maruz kalmalarına neden olmaktadır. Bu içeriklerden birisi de şiddettir. Televizyonda yayınlanan şiddet içerikli sahneler maruz kalan küçük yaşlardaki çocukların şiddet içerikli davranışlar sergileyip sergilemeyecekleri tartışması bir tarafa bu çocuklar, “kendilerinin de şiddet kurbanı olabileceklerini düşünmekte ve korku-kaygı geliştirmektedir. Bu çocuklarda ağlama sıklığı, kucak isteme, ... uyku bozuklukları, kekeleme, tuvalet alışkanlıklarında bozulma, güven sorunları, sosyal etkileşimden kopma, yeme düzensizlikleri, psikosomatik bozukluklar, benlik değerinde düşme, dikkatini odaklaştırma sorunları ve depresyon eğilimi artmaktadır.” Yukarıdaki belirtilerle ortaya çıkan ve dünyanın eskiye kıyasla daha kötü bir yer olarak algılanması anlamına gelen “Kötü dünya sendromu”, çocukların ciddi uyum sorunları yaşamalarına neden olmakta ve yaşam kalitelerini düşürmektedir (Radyo Televizyon Üst Kurulu [RTÜK], 2005, s. 19).

Amerikalı yazar Neil Postman (Akt. Palmer, 2011), şiddet içerikli sahneler maruz kalmanın çocuklar üzerinde meydana getirdiği bir başka etkiden söz etmektedir. Ona göre, bu çocukların yetişkinlere bakış açıları değişmekte, yetişkinlerin kendilerini şiddetten koruyabileceklerine olan güvenleri zedelenmektedir. Fakat burada bir konuya dikkat çekmek isterim. Televizyon genellikle içerikten hareketle tartışılmakta; programın içeriğinde cinsellik ve şiddet gibi çocuklar için zararlı olabileceği düşünülen konular yoksa çocukların izlemelerinde bir sakınca olmadığı sonucuna varılmaktadır. Hâlbuki sorun içerik kadar televizyonun kendisinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle “programların içeriklerinin çocuklar üzerindeki etkileri nelerdir?” sorusunun yanında “televizyon izlemenin çocuklar üzerindeki etkileri nelerdir?” sorusunun da mutlaka sorulması gerekmektedir (Large, 1980). Bu soru önemlidir. Çünkü günümüzde çocuklar, televizyonla çok erken tanışmakta ve doğumdan kısa bir süre sonra televizyon izlemeye başlamaktadırlar (Palmer, 2011). Yapılan araştırmalar çevresel faktörlerin etkisine en açık yaş grubu olan beş yaş altı çocukların, televizyonun en yoğun izleyicileri arasında yer aldıklarını göstermektedir. Nielson Raporu’na yansıdığı kadarıyla, 2-5 yaş arasındaki çocuklar haftada ortalama 21,8 saat; 6-11 yaş arasındaki çocuklar ise 18,3 saat televizyon izlemektedirler. Daha uzun izleme süreleri tespit eden başka araştırmalar da dikkate alındığında, Amerika’da yaşayan çocukların uyanık oldukları sürenin dörtte birinden fazlasını televizyon izleyerek geçirdikleri anlaşılmaktadır (Winn, 2011).

Günümüzde çocuklar televizyonlu bir dünyanın içine doğmaktadırlar. Herkesin yoğun bir biçimde televizyon izlediği bu dünyada televizyon ile çok erken tanışan çocuklar, ilerleyen zamanlarda televizyon izlemeyi bir yaşam biçimi haline getirmektedirler. Televizyonu, adeta dini bir ritüeli yerine getirircesine büyük bir coşku içerisinde izleyen ve televizyon karşısında kendilerinden geçen bu çocuklar, televizyonsuzluğa tahammül edememektedirler. Bu tahammülsüzlüğün hangi boyutlara ulaştığını göstermesi açısından bazı annelerin gözlemlerini paylaşmak istiyorum (Akt. Winn, 2011, ss. 35-36, 57, 91):

Charles kreşten geldiğinde tam donanımıyla birlikte televizyonun karşısına kuruluyor. Sonra tam bir trans halinde izlemeye başlıyor. Dikkatini başka bir yere çekmek neredeyse imkânsız. Eğer izin versem, saatlerce bu şekilde seyredebilir. Bu sırada tam uyanık değil. Ama uykuda da değil, çünkü uyku zamanı geldiğinde yatıp uyuyabiliyor... Televizyon karşısında sanki büyülenmiş gibi oturuyor.

Beş yaşındaki oğlum televizyon izlerken transa geçiyor. Yalnızca ekranda olup bitene kilitleniyor. Televizyon izlerken tamamen kendisini kapatıyor ve onun dışındaki her şeyle ilişkisini kesiyor. Televizyon izlerken ona seslenirsem, kesinlikle beni duymuyor. Onun dikkatini çekmek için televizyonu kapatmak zorunda kalıyorum. Ancak o zaman transtan çıkıyor.

Geçen yaz İsrail’deydik. Orada televizyon kanalları saat on gibi kapanıyor. O zaman da oğlum televizyonu açıyor ve tek bir sözcüğü anlamamasına rağmen, halen yayınını sürdüren Arapça kanalları seyrediyordu. Çünkü kendini bir şeyler izlemek zorunda hissediyordu.

On yaşındaki oğlum televizyona tıpkı bir alkoliğin içkisine sarıldığı gibi sarılıyor. Umutsuzca pazarlık etmeye çalışıyor. “Eğer on dakika daha izlememe izin verirseniz, öğleye kadar izlemeyeceğim” diyor. Çünkü kendini bir şeyler izlemek zorunda hissediyordu.

Dört yaşındaki oğlum televizyonu çok seviyor, ona adeta tapıyor. Eğer izin versek yirmi dört saat izler.

Tom televizyon izlerken, hemen yanı başında ve şiddetle çalsa da, telefona cevap vermez. Kesinlikle duymuyor.

İtalya’da 1995 yılının ilkbaharında okulların erken kapanmasını fırsat bilen Pavia Üniversitesi Pedagoji bölümü, çocukların televizyon bağımlılığı üzerine bir araştırma yaptı. Bu araştırma kapsamında, İtalya’nın farklı bölgelerinde öğrenim gören değişik yaş gruplarından 168 gönüllü öğrenci seçildi ve bu öğrenciler Bologna yakınlarında bir çiftlikte kampa alındı. Yoğun bir okul temposu sonrasında, öğrencilere rahatlayabilecekleri bir ortam sunulan bu kampta çeşitli etkinlikler yapma fırsatı olsa da televizyon yoktu. Zaten amaç da çocukların televizyonsuz bir yaşama ne ölçüde tahammül edebileceklerini öğrenmekti. Sonuç çocukların büyük bir bölümünün, televizyonsuz bir yaşama adapte olamadıklarını gösterdi. “Kampın dördüncü günü 7-10 yaş grubundan 21 çocuk ağlayarak annelerini çağırdılar ve kampı terk ettiler. 10-12 yaş grubu biraz daha dayanıklı çıktı. Yine de ilk hafta kamptan ayrılanların sayısı 76’yı buldu. 14 günlük gönüllü kampı sonuna kadar sadece 19 çocuk tamamlayabildi, çünkü televizyonsuzluğa dayanamamışlardı.” (Turam, 1996, s. 55). Amerika’da yapılan bir araştırma televizyon bağımlılığının hangi düzeye geldiğini göstermiştir. Bu araştırmada çocuklara “anne, baba ve televizyondan birisinin evden gitmesi gerekmektedir. Hangisinin gitmesini istersiniz?” sorusu sorulmuştur. Çocuklardan bir kısmı anne baba ve televizyon arasında seçim yapmakta zorlanmış bir kısmı ise “Televizyon kalsın ama babam gidebilir” demiştir (Kalkınç, 2006).

Özellikle son yirmi yıldır çocuklara yönelik yayın yapan kanalların sayısının artmasıyla birlikte çocukların televizyon izleme sürelerinde anormal bir artış olmuştur. Bu durumun bir yansıması olarak dikkat eksikliğinden şikâyet eden çocukların sayısı da artmıştır (Palmer, 2011). Pediatri uzmanı Dimitri Christakis’in 2004 yılında yaptığı araştırmaya göre, “4 yaşından önce her gün fazladan izlenen bir saat, 7 yaşında dikkat sorunlarını arttırma riskinde %9 artışa neden olmaktadır. Christakis, televizyonda hızla değişen görüntülerin, gelişmekte olan beyni gerçek hayatta mümkün olandan daha yüksek seviyede uyaran beklentisine soktuğuna inanır.” (Palmer, 2011, s. 289).

Televizyon izleyen çocuklarda sadece dikkat eksikliği sorunları baş göstermemekte aynı zamanda, izlemenin yoğunluğu ölçüsünde; uykusuzluk, baş ağrıları, kabuslar, algı bozuklukları, zayıf konsantrasyon, yetersiz dil gelişimi, gerçeklik algısının bozulması, bilişsel ve sosyal becerilerin gelişmemesi, hayal gücünün zayıflaması gibi sorunlar da ortaya çıkmaktadır (Large, 1980). Amerikan Pediatri Akademisi 1984 yılında televizyon izlemenin çocuk obezitesinin nedenlerinden birisi olduğunu vurguladı. Ne tür bir program izledikleri önemli değildi, çok fazla televizyon izlemek çocukları şişmanlatıyordu (Winn, 2011). Çocukluk yıllarında edinilen alışkanlıkları terk etmenin zor olduğu gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, obez bir çocuğun yetişkinliğinde de obez olma ihtimalinin yüksek olduğu sonucuna varılabilir. Nitekim Harvard Üniversitesince yapılan bir araştırmaya göre, bedensel olarak aktif olma yerine zamanlarını video oyunu oynayarak ya da televizyon izleyerek geçiren çocuklar, kendilerini oturarak geçirecekleri bir geleceğe hazırlanmaktadır. Fiziksel aktivitenin yok denecek kadar az olduğu, düzenli beslenme yerine televizyon veya bilgisayar karşısında abur cubur yemekle yetinildiği bu tarz bir yaşam biçiminin, başta obezite olmak üzere geniş çaplı sorunların oluşmasına ve bu sorunlara bağlı olarak kişinin ömrünün daha kısa olmasına neden olduğu da açıktır (Zimbardo ve Coulombe, 2017).

Bu yeni yaşam biçimi sonucu küresel bir sorun haline gelen obezite oranları, son otuz yılda gençler arasında üçe katlandı. Günümüzde ABD’de yetişkin erkeklerin yaklaşık yüzde yetmiş fazla kilolu ve üçte biri obez. Avustralyalı, İngiliz, Kanadalı, Alman, Polonyalı ve İspanyol erkeklerin ise dörtte biri obez (Zimbardo ve Coulombe, 2017).

Time dergisinde yayımlanan “yorgun çocuk sendromu” haberine göre, iki Amerikan hava üssünde yaşayan otuz ailenin, yaşları üç ile on iki arasında değişen çocuklarında ortaya çıkan bir hastalık doktorları çaresiz bıraktı. Bu çocukların hepsinde kronik yorgunluk, baş ağrısı, uykusuzluk, kusma ve mide problemleri gözlemlenmiş fakat bu belirtileri açıklayabilen geçerli tıbbi bir neden bulunamamıştı. Daha ayrıntılı araştırmalar neticesinde çocukların günde altı saat televizyon izlediği, bu sürenin hafta sonları on saate kadar çıktığı tespit edilmişti. Bu belirtilere aşırı televizyon izlemenin neden olabileceğini düşünen doktorlar, ebeveynlere çocuklarına televizyon izletmeyi tamamen kesmelerini önerdiler (Turam, 1996; Winn, 2011).

On iki ebeveyn, doktorların önerisine tamamen uydu ve çocuklarının televizyon izlemelerini engellediler. Sonuçlar o kadar etkileyiciydi ki “Belirtiler iki ile üç hafta içinde kayboldu. Ancak diğer on sekiz çocuğun ebeveyni, öneriye uyamadı ve çocuklarının günde iki saate kadar televizyon izlemesine izin verdi.” Günlük televizyon izleme sürelerini azaltan bu değişiklik bile çocukların üç ile altı hafta içinde rahatsızlıklarından kurtulmalarına neden oldu. Sonraki süreçte, “birkaç ay boyunca durumu izlenen yirmi altı çocuktan yalnızca dokuzunun rahatsızlığı tekrarlamadı. Bu dokuzu televizyon izleme süreleri hala sınırlı olanlardı. Geri kalanlardan on üçünün sınırlamaları tamamen kaldırıldı. Bunların on biri yeniden ağır semptomlar yaşamaya başladılar. Diğer dördüne sınırlı televizyon izleme izni verilmişti ve onlarda da sınırlı anksiyete bozukluğu görülüyordu.” (Winn, 2011, s. 264).

Televizyon neden olduklarının yanında engel oldukları üzerinden de tartışılmalıdır. Televizyonun karşısına geçen kişiler ekrandaki görüntüye odaklandıklarından televizyon öncesi çağlarda bir araya gelen insanların oynadıkları oyunlardan, tartışmalardan, kişiliklerini ve yeteneklerini geliştirebilecekleri ortamlardan mahrum kalmakta ve adeta donmaktadır. Günlerini televizyonun başına çöreklenerek geçiren çocuklar, sohbet etme ve kitap okuma gibi diğer pek çok önemli etkinlik fırsatını kaçırmaktadırlar (Palmer, 2011).

Sosyolog Urie Bronfenbrenner, büyücüye benzettiği televizyonun kişileri büyüleyerek onları adeta heykellere dönüştürdüğünden söz etmektedir. Ona göre, “Televizyon ekranının sebep olduğu davranışlar da tehlikeli olmakla beraber, esasen onun ana tehlikesi, gelişmesini engellediği davranışlarda yatmaktadır ki bu davranışlardan bazıları, çocuğun öğrenmesinin önemli bir kısmının gerçekleştiği ve karakterinin oluştuğu konuşmalar, oyunlar, aile kutlamaları ve tartışmalardır. Kısaca televizyonu açmak, çocukları insana dönüştüren süreci kapatabilmektedir.” (Winn, 2011, s. 26-27). Küçük çocukların oynamaya, başkalarıyla sohbet etmeye ve dünyayı keşfederken aktif olmaya ihtiyaçları vardır. Fakat aşırı televizyon izleme, çocukların bu ihtiyaçlarını karşılamalarına engel olmaktadır (Large, 1980).

Konuşma terapisti, öğretmen ve üç çocuk annesi olan Faith Hall, problemin büyüklüğünün farkına vardı ve gazetelere mektuplar yazarak kamuoyunun dikkatini çekmeye çalıştı. Bu mektuplarda bir programın içeriğinin seçimi anne babalar tarafından yapılsa bile, televizyon izleme eyleminin kendisinin ciddi etkileri olduğuna; özellikle çocuğun bilişsel, fiziksel ve psikolojik gelişimine zarar verdiğine işaret etti (Large, 1980).

Dimitri Christakis’in yaptığı araştırmada, çocukların televizyon karşısında geçirdikleri süre arttıkça, anne babalarıyla geçirdikleri sürenin azaldığı ve karşılıklı konuşma sırasında daha az kelime kullandıkları ortaya çıkmıştır. Medyayla haşır neşir olduğu her bir saat karşılığında çocuk, ailesinden duyabileceği 500 ile 1000 arası kelimedenden mahrum kalmaktadır. Çocuk bu durumun bedelini dil ve bilişsel testlerde daha başarısız olarak ödemektedir (Sayar ve Yalaz, 2019). Bazı araştırmalar, bebeklerin gün içerisinde duyduğu kelime sayısının gelecekteki zekâları, okul başarıları ve sosyal yetkinliklerinin en önemli belirleyicisi olduğunu göstermektedir. Fakat bu kelimeleri televizyondan değil kendileriyle yakından ilgilenen ve onlara şefkat gösteren bir insandan duymaları gerekmektedir (Winn, 2011).

1990’larda ve takip eden yıllarda Amerikan ve Alman araştırmacılar kendi ülkelerinde yaptıkları araştırmalarda çocukların dil becerilerinin büyük oranda gerilediğini tespit ettiler. 2003

yılında Japonya’da yapılan anketlere katılan öğretmenlerin yarısından çoğu, öğrencilerin Japonca akademik dil becerisinin, kendi dönemlerindekiinden daha düşük olduğunu belirttiler. Japon bir ilkokul öğretmeni, beşinci hatta altıncı sınıf öğrencilerinin bile anlamlı cümleler kuramadıklarından yakınırken, ortaokulda görev yapan bir öğretmen, bazı öğrencilerin Japonca anlamadığı hissine kapıldığından söz etmektedir (Palmer, 2011).

Son zamanlarda yapılan araştırmalar bu başarısızlığa birebir şahit olan öğretmenlerin endişeli olduklarını göstermektedir. Örneğin İngiltere’de yapılan bir araştırma, “öğretmenlerin %74’ünün çocukların konuşma ve dinleme becerilerindeki bozulmadan endişe ettiklerini ... diğer bir araştırma anaokulu çalışanlarının %89’unun benzer endişeleri olduğunu”, bir başka araştırma ise “ilkokul öğretmenlerinin %90’ından fazlasının, evde aşırı televizyon izlendiği ve çok az konuşma olduğu için ciddi şekilde endişe duyduğunu” ortaya çıkarmıştır (Palmer, 2011, ss. 131-132).

Normal olan her çocuk dil konuşabilme potansiyeliyle dünyaya gelir. Fakat bir dili konuşabilmesi etrafındakilerin o dili konuşmasına ve çocuğun konuşmasına fırsat verilmesine bağlıdır. Buradan hareketle dil öğreniminde anahtar kavramın *etkileşim* olduğu söylenebilir. Etkileşimin yoğun olduğu “dil zengini” bir ortamda büyüyen çocuklar, daha iyi bir dil becerisine sahip olurlarken “dil fakiri” bir ortamda büyüyen çocuklar ise, dillerini yeterince geliştiremezler (Palmer, 2011). Bu duruma, kendisi *normal* olsa da anne-babası işitme engelli olan bir çocuk örnek olarak verilebilir. Bu çocuk şiddetli astımı olduğu için zamanının büyük bölümünü evde geçirmek zorundadır. Onunla sözel iletişim kuramadıkları için işaret diliyle iletişim kuran ailesi, “İngilizce öğreysin diye çocuğa her gün televizyon seyrettirir. Çocuk üç yaşına geldiğinde her derdini işaretlerle anlatabilmektedir ama İngilizceyi ne anlayabilmekte ne de konuşabilmektedir.” Yıllarca bu çocuğun üzerinde çalışan dilbilimci Breyne Arlene Moskowitz, elde ettiği verilerden hareketle, içerisinde zehir bulunan şişelerden insanları uzaklaştırabilmek için bu şişelerin üzerine yapıştırılan kuru kafa işaretli etiketin aynı amaçla televizyonların üzerine de yapıştırılması gerektiği sonucuna varmış ve eklemiştir: “Televizyon, dil edinimi için tek kaynak olamaz, çünkü televizyon soru sorabilir ama çocuğun sorularını yanıtlayamaz. Demek ki çocuk, bir dili, ancak içinde bulunduğu ortamda konuşuluyorsa öğrenir ve bu dili yakın çevresindeki kişilerle iletişim kurmakta kullanır.” (Sanders, 2010, s. 43). Benzer kaygılarla hareket ettiği anlaşılan Amerikan Pediatri Akademisi, 1999 yılı Ağustos ayında yayımladığı bildiriyle anne ve babaları iki yaş altı çocuklarını televizyondan uzak tutmaları hususunda uyarmıştır (Winn, 2011).

Bu anlamda televizyonun hiç de masum olmadığı ve televizyon için kullanılan kitle iletişim aracı ifadesinin yanlış olduğu söylenebilir. Çünkü televizyon bir kitle iletişim aracı değil kitle ileti aracıdır. İletişimin olabilmesi için iletilerin karşılıklı olarak gidip geldiği aktif bir sürece ihtiyaç vardır. Televizyonun karşısında pasif bir biçimde oturan ve sadece bazı iletilere maruz kalan çocuğun dili öğrenmemesinin nedeni budur. Çocuğun dili öğrenebilmesi bir taraftan gerçek bir insan sesi duymasına diğer taraftan aktif olarak konuşmasına bağlıdır.

Fareler üzerine yapılan bir araştırma “zenginleştirici ortamlarda” büyüyen farelerin daha akıllı olduğunu, “yapacak hiçbir şeyi olmadan boş boş duran farelerin” ise günbegün donuklaştıklarını göstermiştir. Bu araştırmanın yazarlarından biri olan Dr. Marian Cleaves Diamond, televizyon ve küçük çocuklar hakkında ABD’de verdiği bir konferansta “donuk, hareketsiz farelerin, etrafta keyifli bir şekilde dolaşıp duran, zenginleştirilmiş fareleri izleyerek daha zeki olmadıklarını ifade etti.” Devamında öğrenmek için nesnelere hem fiziksel hem de zihinsel olarak etkileşime girmenin, keşfetmenin ve incelemenin önemini vurguladı. Buradan çıkan sonuca göre, “Çocuklar izleyerek değil, yaparak öğrenirler, tıpkı dil becerilerini ekrandakileri dinleyerek değil, gerçek konuşmacılarla etkileşime girerek edindikleri gibi.” (Palmer, 2011, s. 289).

Televizyona gömülü bir hayat sürmek sadece çocuklarla ilgili değil aynı zamanda yetişkinlerle ilgili bir sorundur. Çünkü televizyon sadece çocukları değil yetişkinleri de esir almakta, yetişkin bireyler de bir araya geldiklerinde birbirleriyle konuşmak yerine sessizliğe gömülerek televizyon izlemeyi tercih etmektedirler. Bu sessizlik sadece reklam aralarında bozulmakta ve insanların önemli bir kısmı birbirleriyle sadece bu aralarda konuşmaktadırlar. Bu bulgulara evlerde sadece bir

televizyonun olduğu ve aile üyelerinin sessizce de olsa birlikte televizyon izledikleri dönemlerde ulaşılmıştır. Evlerdeki televizyon sayısının artmasıyla birlikte durum çok daha vahim bir boyut kazanmıştır. Yapılan bir araştırma, 1999 yılında evlerinde televizyon bulunduran Amerikan ailelerinin oranının yüzde 99 olduğunu; bu ailelerin yüzde 88'inin en az iki; yüzde 60'ının ise üç ya da daha fazla sayıda televizyonu olduğunu belgelemiştir. Bir başka araştırma Amerika'da yaşayan tüm çocukların yaklaşık üçte birinin, dört ya da daha fazla televizyonun bulunduğu evlerde yaşadığını göstermektedir. Televizyona ek olarak çok sayıda ailenin bir video oynatıcısının, bir video oyun konsolunun ve bir bilgisayarının olduğu gerçeğinden hareketle şu soruların sorulması gerekmektedir: Evlerinde bu aygıtları bulunduran ve yemekte bile bir araya gelmeyi başaramayan aile üyeleri “gün boyu neler yaptıkları hakkında ne zaman konuşacaklar? Ne zaman plan yapacak, görüş alışverişinde bulunacak, birbirleriyle şakalaşacak, başarıları ve küçük başarısızlıklarını ne zaman birbirlerine anlatacaklar? Ne zaman gerçek bir aile olacaklar?” (Winn, 2011, s. 198).

Sonuç

Her insan iki defa doğar. Birincisi biyolojik doğumdur, ikincisi ise sosyalleşme neticesinde meydana gelen doğumdur (Thio, 1993). Kişinin tam bir insan olabilmesi için birinci doğumun sorunsuz geçmesi ne kadar önemliyse ikinci doğumun sorunsuz geçmesi de o kadar önemlidir. Biyolojik doğum sırasında meydana gelen sorunlar kişinin yaşantısını nasıl etkilerse ikinci doğum sırasında meydana gelen sorunlar da etkiler. Yoğun televizyon izleyen bir çocuğun ikinci doğumunun sağlıklı olması beklenemez. Bu nedenle *televizyonun ikinci doğumun önündeki en önemli engel olduğu* söylenebilir. Çünkü televizyonun karşısında geçirilen süre çocuğun insan olmayı öğrenmek için ihtiyacı olan süreden çalınmaktadır. Çalınan bu süre arttıkça İnsanlığın güdük kalması da kaçınılmazdır.

Eskiden çocuğu ailesi, hısım-akrabası, konu-komşusu, okul ve nihayetinde toplum sosyalleştirirken günümüzde büyük oranda televizyon sosyalleştirmektedir. Aile üyeleri, akrabalar, komşular, öğretmenler her geçen gün asli sosyalleştirici olma özelliklerini kaybetmekte, onların yerini popüler kültürün öne çıkardığı kişiler ve değerler almaktadır. Çocukların ve gençlerin bu denli yoğun bir değer karmaşası yaşamalarının bir nedeni de televizyonun öne çıkardığı değerlerin geleneksel değerlerden bir hayli farklı olmasıdır. Fakat televizyona olduğundan öte bir anlam yükleyerek ondan olumlu değerleri aktarmasını beklemek doğru değildir. Çünkü televizyonun amacı insanları eğiterek onları iyiye, doğruya, güzele yönlendirmek değil eğlendirmektir. Asıl düşündürücü olan, ne pahasına olursa olsun insanları kendisine bağlayabilmek için uğraşan ve bu uğraşı sırasında ahlaki değerleri pek dikkate almayan bir aracın meydana boş bulması ve çocukların birincil sosyalleştiricisi haline gelmesidir (Atay, 2004).

Yukarıda da vurgulandığı gibi, çocuklar televizyonla çok erken tanışmaktadırlar. Bunun bir nedeni de günümüz modern yaşamıdır. Bilindiği gibi modern yaşamla birlikte geniş aileler çekirdek ailelere hatta tek ebeveynli ailelere dönüştü. Geniş ailelerde çocuğun etrafında onunla ilgilenen dolayısıyla annenin yükünü hafifleten çok sayıda yetişkin varken bu dönüşümle birlikte anne ve baba ya da sadece anne kaldı. Babanın varlığı annenin yükünü kısmen hafifletse de günümüzde çocukları büyük oranda anneleri büyütmektedir. Bu kadar önemli bir sorumluluğu yalnız başlarına yüklenmeleri annelerin yorgun düşmesine neden olmakta ve çocuk büyütmeyi bir eziyete dönüştürmektedir. Yorgun düşen anneler çocuklarıyla baş edememekte ve her zorda kaldıklarında televizyona başvurmaktadırlar. Televizyonun çocuk bakıcısı rolüne terfi ettirildiği bu çözüm, annelere geçici bir rahatlama yaşatsa da uzun vadede çocuğun televizyon bağımlısı olması gibi ciddi riskler barındırmaktadır.

Çocukların elektronik bakıcılarla erkenden tanışmasının bir diğer nedeni de mahalle kültürünün yok olmasıdır. Eskiden İnsanlar mahalle kültürünün egemen olduğu, en fazla birkaç katı olan bahçeli evlerde otururlardı. Mahalle demek güvenilir yer demektir. Mahalle demek tekin yer demektir. Mahalle sakinleri birbirlerini tanır, birbirlerine güvenirdi. Çocuk yürümeye başladığı andan itibaren kendini evin dışına atar, zamanının çoğunu sokakta arkadaşlarıyla birlikte geçirirdi. Yetişkinler mahallenin çocuklarıyla ilgilenir, onların eğitimlerinden sorumlu olduklarını düşünürlerdi. Gün içerisinde enerjisini harcayan çocuk, akşamleyin yorgun argın eve döner, zamanı geldiğinde de

uyurdu. Bu anlatılanlar zamanla nostaljik bir hikâyeye dönüştü. Günümüzde insanlar ağırlıklı olarak çok katlı binalarda oturmakta, komşularının çoğunu da tanımamaktadırlar. Oyun alanlarının kalmaması, sokağın hem insanlar açısından hem de trafik açısından tekin olma özelliğini kaybetmiş olması anne babayı tedirgin etmekte ve çocuklarını dışarıya bırakmamaktadırlar. Bu yeni yaşam biçimi çocukların sıkılmasına annelerin de zorlanmasına neden olmaktadır.

Günümüzde annelerin zorda kaldıklarında başvurdukları elektronik bakıcıların sayısı artmış, televizyonun yanına başka araçlar da eklenmiştir. İngiltere’de 1200 çocuğun katılımıyla yürütülen bir çalışmada beş altı yaşındaki çocukların bile DVD oynatıcılarının, video kaydedicilerinin ve MP3 çalarlarının olduğu ortaya çıkmıştır. Gerçek dünyayı sıkıcı bulmaya başlayan çocuklar okuldan sonra ve hafta sonlarında televizyon, bilgisayar, oyun konsolu, DVD, iPod gibi araçların sunduğu sanal dünyaya kaçmakta üstelik sığındıkları bu sanal dünyada mutlu olduklarından söz etmektedirler. “Çocuklar sanal dünyalarında iken anne-babaları ne yapıyor?” diye sorarsanız onlar da zamanlarını ilgi alanlarına göre oluşturdukları kendi sanal dünyalarında geçirmektedirler (Palmer, 2011). Araştırmalara göre, “8 ile 18 yaş arası ortalama bir okul çocuğu, hayatının üçte birini uykuda, üçte birini okulda, üçte birini de akıllı telefon ve tableten televizyon ve masaüstü bilgisayarına, yeni kitle iletişim araçlarına gömülmüş olarak geçiriyor. Diğer insanlarla doğrudan, yüz yüze iletişim kurduğundan çok daha uzun süre ekran aracılığıyla iletişim kuruyor.” (Alter, 2018, s. 213).

Araştırmalar ormana terkedildiği ya da evlerinde tecrit altında tutulduğu için insanlarla etkileşim yaşayamayan ve bu nedenle pek çok insani özelliği kazanamayan çocuklardan söz etmektedir (Tatar, 2022). Bu çocukların insani özellikleri kazanamaması beklenen bir durumdur. Çünkü bizler insan suretinde dünyaya gelsek de insan olmayı öğrenen varlıklarız. Diğer insanlarla ne kadar yoğun bir etkileşim yaşarsak insan olmayı öğrenmede de o kadar başarılı oluruz. Fakat günümüzde ne yazık ki önce televizyon, tablet, bilgisayar, cep telefonu gibi aletlerle doldurduğumuz sonra da bu aletlerin büyümesine kapılarak etkileşimi en aza indirdiğimiz evlerimiz, yuva olma özelliğini kaybetmiş ve modern ormanlara dönüşmüş durumdadır. Acı olan şudur ki, hiç hazır olmadıkları ve yetişkinlerin rehberliğine en fazla ihtiyaç duydukları bir dönemde modern ormanlara yalnız başlarına bırakılan çocuklar yollarını kaybetmekte ve her türlü tehlikeye açık hale gelmektedirler. Ebeveynler çocuklarını bu ortamdan alıp gerçek yaşamın içine dâhil etmeyi başaramazlarsa hayal bile edemeyecekleri sonuçlarla karşılaşacaklardır. Fakat ebeveynlerin çocuklarını modern ormanlardan kurtarmaları ve gerçek yaşamın içine dâhil etmeleri öncelikle kendilerinin bu ormandan çıkmalarına ve gerçek yaşamın içine dâhil olmalarına bağlıdır.

Yazarların Katkı Oranı

Çalışma tek yazarlı olduğu için yazarın katkı oranı %100’dür.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada çıkar çatışması oluşturacak herhangi bir husus yoktur.

Kaynaklar

Alter, A. (2018). *Karşı konulmaz: Bağımlılık yapıcı teknolojinin yükselişi ve bizim ona esir edilişimiz* (Çev. D. İrengün). İstanbul: Paloma Yayınları.

Atay, T. (2004). *Yaşasın meşhuriyet çağı*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.

Duygulu, S. (2013). Çizgi filmler ve bakıcı kadın sendromu. <https://www.serapduygulu.com.tr/makaleler/anne-baba/cizgi-filmler-ve-bakici-kadin-sendromu.html> adresinden 19.12.2022 tarihinde erişilmiştir.

Ergül, H., Gökalp, E. ve Cangöz, İ. (2012). *Medya ne ki... Her şey yalan!* İstanbul: İletişim Yayınları.

- Kalkınç, F. (2006). *Okul evde başlar* (10. baskı). İzmir: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kudat, A. (2007). *Al kocayı vur sopayı*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Large, M. (1980). *Who's bringing them up*. Great Britain: Alan Sutton Publishing Limited.
- Palmer, S. (2011). Zehirlenen çocukluk: Modern dünyanın çocuklar üzerindeki zararlı etkileri (2. baskı). (Çev. Ö. Ç. Aksoy). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Radyo Televizyon Üst Kurulu. (2005). Televizyon programlarındaki şiddet içeriğinin, müstehcenliğin ve mahremiyet ihlallerinin izleyicilerin ruh sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri raporu. http://www.ihsandag.gen.tr/index_dosyalar/RTUKRAPORUekleriyle.pdf adresinden erişilmiştir.
- Sanders, B. (2010). Öküzün A'sı: Elektronik çağda yazılı kültürün çöküşü ve şiddetin yükselişi (2. baskı). (Çev. Ş. Tahir). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Sayar, K. ve Yalaz, B. (2019). Ağ: Sanal dünyada gerçek kalmak. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Şirin, M. R. (1998). *Televizyon, çocuk ve aile*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Tatar, M. (2022). Socialization: The process of learning to be human. *International Journal of Progressive Education*, 18(5), 146-163.
- Thio, A. (1993). *Sociology: An introduction*. New York: Harper and Row Publishers.
- Winn, M. (2011). Çocuğumu fişte unuttum: Çocuğunu TV'den ve internetten daha çok sevenler için (Çev. İ. Kapaklıkaya). İstanbul: Ufuk Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (7. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zimbardo, P. and Coulombe, N. D. (2017). Bitik erkekler: Teknoloji erkeklığı nasıl sabote etti (Çev. T. Yalur). İstanbul: Pegasus Yayınları.

Extended Abstract

Introduction

Many years have passed since television entered the list of basic needs. So much so that today, many people accept television as a basic need such as eating, drinking and breathing, and find a way to own a television, even if the economic situation is bad. Today, having a television has become prevalent, some houses have two, some houses three, and some houses four. Many people, who cannot imagine a world without television, are almost like fish out of water without it, and do not know what to do.

Method

The method which used in this article is document analysis. Document analysis, which is one of the qualitative research methods, “contains the analysis of written materials containing information about the case or cases aimed to be researched” (Yıldırım and Şimşek, 2011, p. 187).

Conclusion, Discussion, and Recommendations

As we know, young children need to play, chat with others and be active while exploring the world. However, television prevents children from meeting these needs (Large, 1980). According to sociologist Urie Bronfenbrenner, who believes that television enchants people and turns them into sculptures, “While the behaviors caused by the television screen are also dangerous, in fact its main danger lies in the behaviors that it inhibits, some of which are conversations, games, family celebrations and arguments, where a significant part of the child's learning takes place and character is shaped. In short, turning on the television can do the process that transforms children into human beings” (Winn, 2011, p. 26-27).

Today, children are born into a world where everyone watches television intensively. This situation causes the child to get acquainted with television very early and to make watching television a lifestyle in the future. These children, who watch television with great enthusiasm as if they are performing a religious ritual and pass out in front of the television, cannot tolerate being without television. One of the reasons why children are introduced to television so early is today's modern life. As it is known, with modern life, large families have turned into nuclear families and even single-parent families. In large families, there were many adults around the child who took care of him and thus relieved the mother's burden, but with this transformation, only mother and father remained. Although the presence of the father partially alleviates the burden of the mother, nowadays mothers are raising children to a large extent. Bearing such an important responsibility alone causes mothers to feel tired and turns raising a child into a torment. Exhausted mothers cannot cope with their children and they apply to television whenever they have a difficult time. Although this solution, in which television is promoted to the role of electronic babysitter, provides temporary relief to mothers, it has serious risks such as the child's television addiction in the long run.

Another reason why children are introduced to television early is the disappearance of the neighborhood culture. In the past, people used to live in houses with gardens, with a maximum of a few floors, dominated by the neighborhood culture. Neighborhood meant a safe place. Neighborhood meant a secure place. Neighborhood residents knew each other and trusted each other. As soon as the child started walking, he would throw himself out of the house and spend most of his time on the street with his friends. Adults took care of the neighborhood children and thought they were responsible for their education. The child, who spent his energy during the day, returned home tiredly in the evening and went to sleep when the time came. These stories turned into a nostalgic story over time. Today, people mostly live in multistorey buildings and do not know most of their neighbors. The lack of playgrounds and the fact that the street has lost its feature of being safe both in terms of people and traffic make parents uneasy and they do not leave their children outside. This new way of life causes the boredom of children and the difficulties of mothers.

Today, the number of electronic caregivers that mothers refer to when they are in need has increased, and other tools have been added to television. It has become commonplace to have many gadgets such as computers, mobile phones, video players, tablets, and game consoles.

Every human being is born twice. The first is biological birth, and the second is the birth that occurs as a result of socialization (Thio, 1993). For the person to be a full human being, it is as important for the first birth to go smoothly, as it is for the second birth to go smoothly. Just as the problems that occur during the biological birth affect the life of the person, the problems that occur during the second birth also affect it. The second birth of a child who watches intense television cannot be expected to be healthy. For this reason, *it can be said that television is the most important obstacle in front of the second birth*. Because the time spent in front of the television is stolen from the time the child needs to learn to be human. As this stolen time increases, it is inevitable that his Humanity will be stumped.

In a study by Dimitri Christakis, it was revealed that the more time children spend in front of the television, the less time they spend with their parents and the less words they use during conversations. For every hour of media exposure, the child is deprived of 500 to 1000 words that he can hear from his family. The child pays the price of this situation by failing in language and cognitive tests (Sayar & Yalaz, 2019). Some studies show that the number of words babies hear per day is the most important predictor of their future intelligence, school success and social competence. However, they should hear these words not from television but from a person who is closely interested in them and shows them compassion (Winn, 2011).

Every normal child is born with the potential to speak a language. However, being able to speak a language depends on those around him speaking that language and giving the child the opportunity to speak it. From this point of view, it can be said that the key concept in language learning is interaction. Linguist Breyne Arlene Moskowitz states that the sticker with the skull sign affixed on these bottles should be affixed to the televisions for the same purpose in order to keep people away from the bottles containing poison, and adds: "Television cannot be the only source for language acquisition, because television can ask questions but cannot answer the child's questions. This means that a child learns a language only if it is spoken in the environment he is in and uses this language to communicate with the people around him." (Sanders, 2010, p. 43). The American Academy of Pediatrics, which seems to act with similar concerns, warned parents to keep their children under the age of two away from television in a statement it published in August 1999 (Winn, 2011).

In this sense, it can be said that television is not innocent at all and the expression of mass media used for television is wrong. Because television is not a mass media, it is a mass media tool. In order for communication to occur, an active process is needed where messages go back and forth. This is why the child who sits passively in front of the television and is only exposed to some messages cannot learn the language. The child's ability to learn language depends on hearing a real human voice on the one hand, and actively speaking on the other.